

De Gouwenaar centraal *versterken, vernieuwen en verrassen!*

- verkiezingsprogramma gemeenteraadsverkiezingen 2018-

Gouda

© CDA Gouda, september 2017.

Overname van passages en/of citeren uit dit verkiezingsprogramma is toegestaan onder vermelding van: CDA Gouda.

De coverfoto is van Ben Fitzgerald-O'Connor (Creative Commons-licentie). De andere foto's in dit document zijn genomen door Emy Jansons-van Steekelenburg. Overige afbeeldingen zijn rechtenvrij overgenomen.

Inhoudsopgave

Kernwaarden van CDA Gouda	4
Inleiding	5
1. Een veilig en bruisend Gouda	7
Weerbaar	7
Integratie: mee kunnen doen	8
2. Samen leven doen we met elkaar	9
De menselijke maat, de Gouwenaar voorop	9
Ruimte voor de Gouwenaar	10
Vrijwilligers, verenigingen, sport en wijkteams	10
Historisch en bruisend	12
3. Gouda dichtbij in eigen buurt en wijk	13
Groene en kindvriendelijke buurten en wijken	13
Goed en betaalbaar wonen voor jong en oud	14
Onderwijs in de lift	15
4. In Gouda zorgen we voor elkaar	16
Zorg voor wie zorg nodig heeft	16
Integraal actieplan voor ouderen	17
Betere positie mantelzorg	18
De jeugd heeft de toekomst	19
5. Werken aan degelijk economisch perspectief	20
Regionaal infrastructuurplan en economisch plan	20
Een bereikbare stad	21
Meer betaalde banen	22
Stages en de Goudse maatschappelijke stage	22
Schuldenvrij	23
Bij bijstand hoort een maatschappelijke tegenprestatie	23
Taalakkoord	23
Toerisme en recreatie in het Groene Hart	23
Substantiële lastenverlichting: weg uit top 25 duurste gemeenten	24
Degelijke begrotingsdiscipline	24
6. Een duurzaam Gouda	25
Zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen centraal	25
CO ₂ -neutraal in 2040	26
Gouda klimaatadaptief: naar een aanpak die energie geeft	27

Kernwaarden van CDA Gouda

De gemeente is voor het CDA een gemeenschap waarin mensen samenleven. Wij willen een gemeentelijke overheid die dat samenleven dient en beschermt. Voor het CDA staat de samenleving centraal. Niet de markt, of de overheid maar een samenleving met betrokken inwoners die met elkaar leven, werken en bouwen aan de Goudse gemeenschap.

Het CDA is een partij voor alle mensen, van alle achtergronden: een volkspartij. In ons politieke werk gaan wij uit van vier kernwaarden:

- *Gerechtigheid*: de overheid borgt omstandigheden waarin mensen vrij en verantwoordelijk kunnen leven.
- *Gespreide verantwoordelijkheid*: mensen komen het best tot hun recht in hun gezin, familie, vereniging, buurt of geloofsgemeenschap. De overheid is er om dat te dienen.
- *Rentmeesterschap*: de toekomst is van onze kinderen. De schepping willen we zonder schuld of schade overdragen aan de volgende generatie. Wij willen zorgvuldig omgaan met de natuur en het milieu.
- *Solidariteit*: de gemeentelijke overheid biedt zorg en welzijn voor ouderen, zieken, gehandicapten en degenen die zonder arbeid zijn.

Mensen worden vaak gehinderd door machtige marktpartijen of door administratieve rompslomp. Daar wil CDA Gouda tegen optreden.

Het CDA is er om samenleven in vrijheid en verantwoordelijkheid mogelijk te maken. En wil initiatieven uit de Goudse samenleving de ruimte geven.

CDA Gouda is er voor jou en voor u!

Inleiding

Het CDA is een brede volkspartij voor alle mensen, van alle achtergronden. Of je nu gelovig bent, christen, moslim, of niet-gelovig. De christendemocratie laat zich inspireren door de Bijbel en gaat uit van belangrijke waarden die ons verbinden. Onze nationale geschiedenis en cultuur zijn hierop gebaseerd. Respect voor elkaar, saamhorigheid, gerechtigheid, verantwoordelijkheid, vrijheid, solidariteit en tolerantie zijn voor ons belangrijke waarden.

Vanuit deze waarden willen we politiek bedrijven ten dienste van alle Gouvenaars. In dit verkiezingsprogramma doen wij voorstellen hoe we, samen met u als Gouwenaar, verder willen bouwen aan een vitale stad en samenleving waarin we omzien naar elkaar.

In de eigen lokale leefomgeving noemt de Gouwenaar vooral een viertal typen problemen. Verkeer en fysieke leefomgeving, politiek en bestuur, criminaliteit en veiligheid alsmede immigratie en integratie. De meeste inwoners zijn geïnteresseerd in het lokale bestuur, dat geldt echter minder voor jongeren. Kennis over de lokale politiek wordt vooral uit de (digitale-) kranten gehaald en huis-aan-huis bladen worden veel gelezen. Het blijkt echter niet vanzelfsprekend dat inwoners op de hoogte zijn van maatschappelijke veranderingen en ontwikkelingen in de eigen omgeving.

In dit verkiezingsprogramma zullen we als CDA ingaan op de zorgen, wensen en behoeften van de Gouvenaars. We hebben veel mensen gesproken en suggesties aangereikt gekregen en zijn ook zelf heel wat zaken tegengekomen die anders en beter kunnen. Daarbij besteden we uiteraard aandacht aan de veranderingen in de samenleving.

De gemeente is voor het CDA een gemeenschap waarin mensen met elkaar samenleven, waarin zij zich kunnen ontwikkelen en ontplooiën, en waarin ze kunnen werken, dromen en genieten van sport, cultuur en natuur. De Gouwenaar en de samenleving staan bij het CDA centraal, niet de overheid of de markt.

Hierbij willen we twee onderwerpen nog apart belichten.

1. In de zomer van 2016 zaten we middenin een ernstige crisis in ons stadsbestuur met forse schade aan het imago van Gouda en de werkzaamheden voor de stad en regio. In het daaropvolgende onafhankelijke onderzoek naar de vorming van een nieuw stadsbestuur kwam naar voren dat het CDA door veel partijen nadrukkelijk als nieuwe partner werd gewenst en werd uitgenodigd deel te nemen aan een nieuw College van Burgemeester en Wethouders. We hebben in oktober 2016 ingestemd met deelname aan een nieuw College onder voorwaarden van een andere bestuursstijl in de stad en een stabiel beleid met daarin voor het CDA herkenbare punten. Het CDA slaagt erin resultaat te boeken. We liggen wat dat betreft op koers en tegelijkertijd is er nog een hele klus te klaren. Hoe we dat zien zetten we uiteen in dit verkiezingsplan.
2. Het CDA heeft in de afgelopen jaren vele ontmoetingen gehad met Gouvenaars, maatschappelijke organisaties, bedrijven, kerken en scholen. Wij zijn actief de buurten en

wijken ingegaan om meningen en suggesties te vragen over tal van hete hangijzers. We hebben organisaties en verenigingen bezocht en ons oor te luister gelegd bij veel stadsgenoten, in wijkverenigingen, in sportverenigingen en in gesprekken op straat, in winkelcentra of op de Markt. Dit sterkt ons in onze inzet voor meer ruimte voor de Gouwenaar en de noodzaak om het denken en doen van de politiek, het stadsbestuur en ambtelijk apparaat te kantelen ten dienste van de Gouwenaar. We willen onze Goudse samenleving versterken, vernieuwen en verrassen!

Het CDA wil dat het stadsbestuur jaarlijks met bewoners en betrokken organisaties uit de stad een 'Staat van de Stad' opstelt. Dat biedt de mogelijkheid beleidskeuzes bij te stellen en in te spelen op ontwikkelingen in de stad en behoeften die leven in Gouda. Zo werken we aan het verbinden tussen Gouwenaars, ondernemers, politiek en bestuurders en het bieden van ruimte aan Gouda.

Het CDA zet de eigen opgezette campagne [#whatsupinGouda](#) door en betreft de Gouwenaar actief bij de ontwikkelingen in de stad en onze politieke inzet.

In dit verkiezingsprogramma's staan zeven thema's centraal die wij belangrijk vinden:

1. *een veilig schoon en bruisend Gouda*: waar het goed toeven is, waar het schoon is, bruist, en waar voldoende wijkagenten zijn op straat en waar handhaven de norm is.
2. *een Gouda waarin we respectvol met elkaar samenleven*: met bloeiende verenigingen en ruimte voor vrijwilligers, met nieuwe mogelijkheden voor netwerken van buurtbewoners en wijkteams en voor sport. Waar we elkaar respecteren en waarderen.
3. *een kindvriendelijk en groen Gouda dichtbij in eigen buurt en wijk*: voor gezinnen kindvriendelijke, groene buurten en wijken met voldoende speelplekken en verkeersveilige (speel)straten, met voldoende betaalbare woningen voor jong én oud, met onderwijs in de lift en een Goudse maatschappelijke stage.
4. *een Gouda waarin we voor elkaar zorgen*: met zorg voor wie zorg nodig heeft, waardering voor de mantelzorger, een actieplan voor onze ouderen om prettig oud te kunnen worden in Gouda.
5. *een degelijk economisch perspectief voor de Gouwenaar*: het CDA pleit voor een langetermijnaanpak gericht op groei van de economie en werkgelegenheid. Er staan nu noodgedwongen teveel Gouwenaars zonder werk aan de kant en dat moet snel beter. De economische bedrijvigheid willen we stimuleren, voor MKB en voor grote ondernemingen. Werk moet lonen. We doen concrete voorstellen en we willen snel aan de slag!
6. *een duurzaam Gouda*: met zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen als uitdagende agenda zijn we allemaal aan zet om bij te dragen aan een klimaat- en energieneutraal Gouda wat kansen biedt en goed uitpakt voor de eigen portemonnee. Dit in partnerschap met bewoners, maatschappelijke organisaties, kerken, coöperaties, scholen, ziekenhuis, bedrijven en gemeente.
7. *een Gouda met ruimte voor de Gouwenaar*: met een 'Staat van de Stad' die het stadsbestuur jaarlijks met bewoners en betrokken organisaties uit de stad opstelt. Dit versterkt de betrokkenheid van de Gouwenaar en zorgt voor meer verbinding tussen Gouwenaars, ondernemers, politiek en bestuurders. De gemeente is er immers voor de Gouwenaar en niet andersom.

1. Een veilig en bruisend Gouda

Weerbaar

Gouda scoort hoog in criminaliteitscijfers. Dat kan anders. De stad moet op alle gebieden veiliger worden. Dit is voor het CDA een van de belangrijkste opdrachten voor de komende jaren. Vooral het aantal inbraken moet sterk naar beneden. Daarom vraagt het CDA meer wijkagenten die met de Gouwenaar in contact treden. Ook de komst van meer vrijwillige politie juichen we toe. Initiatieven van inwoners met elkaar ondersteunen we. Zo is de wijk Plaswijck zeer actief met bijvoorbeeld WhatsApp-groepen en de aanpak 'Buurt Bestuurt'. Bewoners bepalen via zo'n aanpak met elkaar waar de politie zich vooral op richt. Een ander voorbeeld van eigen initiatief zijn bewoners die met elkaar een buurtwacht organiseren en zo een oogje in het zeil houden. We willen ook oplossingen op buurtniveau als het gaat om (klein-) zwerfafval en hondenpoep.

Cameratoezicht en voldoende verlichting op donkere plekken helpen in de strijd tegen inbraken. Het CDA wil een Deltaplan met een intensievere Top 60-aanpak die we uitbreiden naar een Top 100-aanpak. Wij willen uit de top 25 van Nederland komen. Die aanpak moet zich richten op de vaak jonge criminelen die verantwoordelijk zijn voor de meeste inbraken en andere overtredingen in Gouda. Dit doen we met als doel om de veiligheid van u als bewoner sterk te verbeteren.

Rond coffeeshops vinden veel criminele activiteiten plaats. Softdrugs zijn slecht voor de gezondheid. Veelvuldig gebruik maakt dat jongeren slechter presteren op school en vaker aanlopen tegen klachten zoals geheugen- en concentratiestoornissen. Daarom wil het CDA minder coffeeshops - en liefst helemaal geen. Wietplantages vinden we ongewenst. Handhaving is nodig om overlast tegen te gaan. Overlast is er ook rond Shisha lounges. De Algemene Plaatselijke Verordening passen we aan op grond van de Wet aanpak woonoverlast. Als uiterste redmiddel willen we het mogelijk maken dat mensen met een bepaalde (criminele) achtergrond kunnen worden geweerd in bepaalde buurten qua wonen. Overlast wordt ook ondervonden rondom seksinrichtingen. Nieuwe vestigingen bieden we geen ruimte.

In Gouda worden cursussen gegeven gericht op het versterken van de weerbaarheid. Dit vinden we belangrijk. De cursussen dragen bij aan het leggen van verbindingen tussen inwoners. Ze versterken de dialoog op grond van onze gemeenschappelijke waarden. 'Nee' durven zeggen tegen onfatsoen, mateloosheid en doorgeschoten individualisme hoort daarbij. En steun aan alles dat verbindend werkt. Het CDA hecht hieraan. Wij zetten in op een weerbare democratie.

We treden op tegen alle uitingen of gedragingen die tegenstellingen tussen bewoners verscherpen, zoals radicalisme en jihadisme. We dringen aan op lokale instrumenten om te voorkomen dat podium wordt geboden aan personen die in verband worden gebracht met omstreden netwerken en/of extremisme. En de gemeente ondersteunt geen organisaties of verenigingen die zich inlaten met extremisme in welke vorm dan ook. Gouda is een open samenleving. Individuen en organisaties die dat bestrijden pakken we aan.

Integratie: mee kunnen doen

Gouda heeft een lange en rijke historie als het gaat om migratie. Ook nu komen er mensen uit andere landen die in onze stad een nieuw bestaan opbouwen. Zij willen een veilig en kansrijk bestaan opbouwen. Daar hoort bij dat zij de taal leren en meedoen. Immigratie brengt nieuwe culturen en dimensies van geloven met zich mee, die zorgen voor verrijking maar eveneens spanningen oproepen. Niet iedereen ontvangt de ander met open armen en er bestaan – al dan niet terecht – angstbeelden over extremisme, ook in Gouda. Dat is het tegenovergestelde van succesvolle integratie. Immigratie stelt ons allemaal voor de opgave onze waarden en normen met elkaar te delen en werk te maken van het elkaar leren kennen en aanspreken. Streng én tegelijkertijd rechtvaardig. Daar hoort ook bij dat we elkaar aanspreken op rechten én plichten. Dat geldt voor alle Gouvenaars. Het gebruik van de Goudse Canon is daarin behulpzaam, deze draagt bij aan Goudse burgerschapsvorming. Tegelijkertijd bieden we perspectief aan eenieder die mee wil doen en mee wil bouwen aan onze Goudse samenleving.

Taal en werk zijn cruciaal. We eisen dat burgers de taal spreken. Taal is wezenlijk voor een geslaagde integratie. Samenwerking tussen verschillende organisaties – waaronder vrijwilligersorganisaties – vinden wij daarin belangrijk. Vaak geven zij ook taalondersteuning. Denk bijvoorbeeld aan toe te juichen initiatieven vanuit de Poolse gemeenschap. Het CDA wil dat er oog is voor de verschillende achtergronden van mensen die integreren. Zo vraagt de integratie van iemand die uit Somalië komt een hele andere inspanning dan iemand die uit Syrië komt. In het inrichten van het beleid moet daarmee rekening gehouden worden.

2. Samen leven doen we met elkaar

De menselijke maat, de Gouwenaar voorop

Bij CDA Gouda staat de Gouwenaar en de samenleving centraal. We willen minder bureaucratie en lange ondoorzichtige procedures. In een samenleving waarin veranderingen steeds sneller gaan, dient de gemeente als publieke dienstverlener adequaat, wendbaar, betrouwbaar en transparant te zijn.

Dit betekent in de eerste plaats dat bestuur en ambtenaren de Gouwenaars en ondernemers vertrouwen en een positieve en constructieve rol vervullen. En ze dragen er zorg voor dat de Gouwenaars en ondernemers de politiek kunnen vertrouwen.

Dit betekent in de tweede plaats dat Gouwenaars en andere partners –vooraf en direct – betrokken worden bij gemeentelijke plannen. Deze aanpak en werkwijze worden vastgelegd in een protocol. Dit betekent een kanteling in denken en doen van de politieke partijen, het stadsbestuur en het ambtelijk apparaat.

Besluiten moeten zoveel als mogelijk openbaar zijn. Transparantie wordt ingebouwd. Heldere procedures dragen in hoge mate bij aan vertrouwen in de overheid.

Bovenstaande werkwijze past bij de door het CDA opgezette campagne [#whatsupinGouda](#), welke is ingegeven door ons inzicht dat we in Gouda een meer open bestuursstijl nodig hebben met directe betrokkenheid van de burgers in de stad.

Ruimte voor de Gouwenaar

We vinden het daarnaast belangrijk dat Gouwenaars volop de ruimte krijgen om initiatief te nemen en eigen plannen te realiseren, omdat we uitgaan van kennis en kunde van onze inwoners. Dit zogenaamde recht om uit te dagen (Right to Challenge) voeren we verder in waarbij de gemeente ook actief als vraagbaak en facilitator optreedt om initiatiefnemers als bewonersgroepen, wijkteams of (sport)verenigingen daarmee praktisch bij te staan. De huidige initiatieven van bewoners zijn door hun inspanningen als vrijwilligers, alsmede hun visie, daadkracht en lef, een enorm succes. Dat is de kracht van onze samenleving en daar is het CDA voorstander van!

Vrijwilligers, verenigingen, sport en wijkteams

Vrijwilligers zijn de hoeksteen van menige organisatie en vereniging. Daarom willen we het voor inwoners aantrekkelijker maken om als vrijwilliger taken te vervullen. Wij vinden daarom dat de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor vrijwilligers gratis dient te zijn. We willen de mogelijkheden onderzoeken tot het verstrekken van (zo mogelijk fiscaal) vrijwilligersvergoedingen, juist ook voor degenen die tijdelijk niet met betaald werk in hun inkomen kunnen voorzien en afhankelijk zijn van een uitkering. Bijstand en vrijwilligerswerk moeten soepel samengaan. Met het UWV en de VNG gaan we in overleg om te bevorderen dat voor Gouwenaars in de WW (werkloosheidswet) ook versoepelingen mogelijk zijn. In Gouda kan iedereen meedoen!

Om de verbinding tussen Gouwenaar en de gemeente te versterken stellen wij voor om een gemeentelijk loket te openen waar mensen kunnen komen met hun vragen. Laagdrempelig,

actueel, duidelijk en direct, met klare taal en Goudse accent. Niet iedereen is immers even vaardig of beschikt over digitale vaardigheden.

Om de genoemde ambities daadwerkelijk vorm en inhoud te geven ziet het CDA verder een belangrijke rol weggelegd voor de wijkteams en andere buurtnetwerken.

Het afgelopen jaar hebben vele wijkbezoeken laten zien dat de wijkteams een cruciale rol vervullen binnen de wijken zelf, maar ook tussen wijken onderling en in de verhouding met 'Het Huis van de Stad'. Als geen ander zijn de wijkteamleden concreet in staat om de gedachten en gevoelens welke in de wijken leven, op heldere wijze te vertolken en over te dragen aan bestuurders en ambtenaren. De kracht en de passie waarmee wijkteams zich succesvol inzetten voor de Goudse samenleving vraagt naast erkenning en waardering om versterkte ondersteuning in middelen, opleiding(en) en faciliteiten. Het CDA wil nadrukkelijk de instelling van een wijkfonds op grond waarvan wijkteams en buurten een activiteitenplan kunnen indienen.

Voor (vrijwilligers-) verenigingen en specifiek sportverenigingen stelt het CDA voor om het nog jeugdige sportstimuleringsfonds financieel te versterken. Ook wil het CDA dat (sport)verenigingen minder regeldruk en/of belemmeringen ervaren in het vele werk dat zij verzetten. Met betrokkenen wordt een inventarisatie gemaakt. Die moet een 'Quick Win'-lijst opleveren met actiepunten. Acties volgen ter stimulering van bloeiende verenigingen en het verminderen van bureaucratie. De rol van (sport)verenigingen is immers goud waard. Denk aan het leren van waarden en normen en het respectvol met elkaar omgaan. Het CDA vindt het belangrijk dat iedereen zich kan ontplooiën en kan participeren. Juist (sport)verenigingen geven daarin het goede voorbeeld. Ze verdienen onze waardering.

We willen wijken, buurten, organisaties en verenigingen uitdagen om te onderzoeken of zij gezamenlijk kunnen optrekken op het gebied van huisvesting, vervanging van zaken, energiebesparing of gezamenlijke duurzame inkoop. De voordelen hiervan – bijvoorbeeld na plaatsing van zonnepanelen – dienen ten goede te komen aan de participanten. Het CDA vraagt de gemeente om die initiatieven te waarderen en faciliteren.

Historisch en bruisend

Gouda bruist en viert 750 jaar stadsrechten in 2022. Dat wordt, als het aan het CDA ligt, een feestjaar met iedereen in Gouda. Met ook aandacht voor onze gedeelde waarden en historische figuren als Erasmus en Coornhert. Zij zijn verbonden met het denken over vrijheid en tolerantie. We zien een rol voor onze scholen en musea.

We ondersteunen verenigingen die cultureel actief zijn en willen kijken hoe we initiatieven verder kunnen ontwikkelen. Dat zijn er vele. Gouda heeft een breed cultureel aanbod. Het CDA wil dat zo houden. Al op jonge leeftijd kennis kunnen maken met muziek en cultuur is waardevol. Het CDA vindt bijvoorbeeld de activiteiten van de Brede School hierin stimulerend. Verder willen we het aanbod van musea in Gouda in stand houden.

Ons mooie Goudse erfgoed met vele monumentale panden is in 2022 zoveel mogelijk op orde. We stimuleren dat eigenaren in hun onderhoudstaken worden bijgestaan met kennis en kunde. CDA zet in op een funderingsloket en een fonds in samenwerking met regio en provincie.

Gouda gelegen aan het water biedt mogelijkheden onze stad op de kaart te zetten als bruisende waterstad. In samenwerking met provincie en waterschappen willen we een waterstadsplan Gouda, ook gericht op het vernieuwen en versterken van de economie en het imago in de binnenstad. Dat imago hangt ook samen met een fraaie herinrichting van het Zuidelijk Stationsgebied inclusief de verbinding via Vredebest naar de Kleiweg. De binnenstad zien we voor ons als *city lounge* waar winkelen, bezoeken en wonen hand in hand gaan.

In een bruisende stad wil het CDA ook voldoende rust inbouwen als tegenwicht tegen de 24-uurseconomie van productie, arbeid en consumptie. Vanuit onze cultuur is de zondag uitgegroeid tot een rustmoment voor ontmoeting en/of kerkgang. CDA Gouda is dan ook tegen verdere verruiming van het aantal koopzondagen.

3. Gouda dichtbij in eigen buurt en wijk

Groene en kindvriendelijke buurten en wijken

CDA Gouda is voor leefbare buurten voor iedereen. Kindvriendelijke buurten waar kinderen veilig en gezond opgroeien, voldoende speelplekken, parkjes en openbaar groen zijn daarvoor nodig op plekken waar het tegelijkertijd (verkeers-)veilig is met voldoende 'speelstraten' waar de stoepen breed zijn. Veilige fietsroutes van en naar scholen zijn daarbij van belang.

In overleg met wijkteams en betrokken inwoners in buurten wordt het beleid voor het aantal speelplekken in Gouda verruimd zodat er geen speelplekloze buurten ontstaan. Niet alleen de betrokken kinderen en hun ouders hebben hieraan behoefte. Ook opa's en oma's en andere Gouwenaars waarderen een plek met groen en een bankje waar je elkaar kunt ontmoeten. Dit bevordert het omzien naar elkaar.

Meer groen wordt wat CDA betreft standaard bij nieuwe plannen voor (ver)bouw. We schroeven het onderhoudsniveau van groen op zodat het in heel Gouda aangenaam vertoeven is. Naast het onderhoud van monumentale panden verdient ook het onderhoud van (monumentale) parken meer aandacht. Het CDA wil dat de eerdere bezuinigingen op het onderhoud van groen en monumentale locaties, zoals het Van Bergen IJzendoornpark, worden teruggedraaid. Zo komen de kwaliteit en het onderhoudsniveau weer op hetzelfde niveau als enkele jaren geleden. Daarbij verdienen ook andere locaties in de stad volop aandacht. Van Park Atlantis tot het groen bij het Reeuwijk-Polderplantsoen en van 't Groene Eiland tot de nieuwe initiatieven rondom het Singelpark en Westergouwe. Bij de verzorging van het onderhoud zet het CDA in op intensieve participatie door bewoners en wijkteams. Hier liggen kansen voor het 'Right to Challenge'. Het CDA stimuleert ook het groen inrichten

van open plekken in de stad. Het CDA beijvert dat de wensen van bewoners zoveel mogelijk in lijn worden gebracht met de plannen voor het Bolwerk.

We werken voor ontwikkeling van meer groen samen met scholen, bedrijven en organisaties en we zoeken verbindingen met vertegenwoordigers vanuit de kunst- en cultuur. We stimuleren de aanleg van moestuinen en stadstuinen.

Ontmoeten stimuleren we naast de genoemde stadstuinen ook via het Buurthuis voor de toekomst. Dat zijn plekken in de stad waar meerdere functies samenkomen, bijvoorbeeld sport en jongerenwerk of ouderen uit de buurt die een kop koffie drinken in een verzorgingstehuis. Dit idee breiden we uit met plekken waar ook jongeren vaker terecht kunnen, Gouvenaars een boek kunnen lenen - in aanvulling op de kinderbibliotheken in wijken die behouden moeten blijven- of waar de buurtbewoners activiteiten organiseren.

Goed en betaalbaar wonen voor jong en oud

Wij willen voldoende woningen voor jong en oud realiseren. Meer aantrekkelijke jongerenhuisvesting is hard nodig. We willen voorkomen dat jongeren uit Gouda vertrekken vanwege te weinig beschikbare huisvesting. Een goede balans tussen huur- en koopwoningen is nodig. We steunen initiatieven die leiden tot lage energiekosten.

Bij woningen voor ouderen zetten we in op het levensloopbestendig bouwen en renoveren evenals voldoende ruimte maken voor 'verzorgd kunnen wonen'. Voor ouderen die de eigen woning geschikt willen maken om langer thuis te blijven willen we een blijverslening mogelijk maken.

Het CDA zet in op het vergemakkelijken van het herbestemmen van kantoor- en winkelpanden als woning voor kleine huishoudens. Ook het prettig wonen boven winkels in de binnenstad hoort daarbij. Herbestemmen moet met minder regels. Het CDA wil een aanvalsplan tegen leegstand in de binnenstad. Ontwikkeling van nieuwbouw of verbouw gebeurt voortaan gasloos. Ook Westergouwe wordt verder gasloos ingericht waarbij creatieve architectuur een plek krijgt evenals een goede ontsluiting en bereikbaarheid van de wijk.

Het CDA wenst een uitstekende mobiliteit voor wandelaars, fietsers, reizigers met het OV en automobilisten. Er moeten voldoende haltes zijn voor senioren. Nu de woningmarkt aantrekt, is er nog meer vraag naar woningen. Met woningcorporaties worden afspraken gemaakt over de hoeveelheid woningen die gebouwd moeten worden. De gemeente daagt

marktpartijen uit meer en duurzaam te bouwen, vooral relatief goedkope woningen voor o.a. starters. Aanbod wordt vergroot door herbestemming van leegstaande panden.

Onderwijs in de lift

Goed onderwijs is belangrijk voor alle inwoners. Voor veel ouders is het belangrijk dat de identiteit van de school aansluit bij de opvoeding. Keuzevrijheid voor ouders vindt het CDA dan ook van wezenlijk belang. Dat betekent dat er voldoende aanbod van scholen moet zijn in Gouda. Tegelijkertijd dreigt een lerarentekort te ontstaan. Het CDA wil daarom dat de juiste voorwaarden worden gecreëerd waardoor het voor leraren gunstig is in Gouda te komen werken. Wij willen de mogelijkheden daartoe onderzoeken. Denk aan voldoende woonruimte.

Kwalitatief goede onderwijshuisvesting hoort bij het geven van goed onderwijs. Aandacht wil het CDA daarbij ook voor energieneutraal bouwen en verbouwen en frisse scholen met een goed binnenklimaat. We willen toe naar energieneutrale scholen die met de lagere kosten meer geld overhouden voor het onderwijs. Het CDA stelt voor om een meerjarig onderhoudsplan op te stellen om meerdere initiatieven te combineren en voordeel te behalen.

Het CDA wil 'voorscholen' waarin peuterspeelzalen en kinderopvang samenkomen en kinderen met elkaar spelen en leren. Dit geeft meer dan nu de mogelijkheid al vroegtijdig aandacht te besteden aan taal en ontwikkeling. Verder willen we dat scholen en partijen uit de zorg, welzijn, opvoeding en jeugdhulp elkaar goed weten te vinden, zodat er beter samengewerkt kan worden. Het Centrum voor Jeugd en Gezin en huisartsen spelen hierin ook een belangrijke rol en de gemeente zorgt voor regie.

Dit geldt ook voor de Goudse maatschappelijke stage. Deze willen we versterken. Scholen 'ontzorgen', kan via ondersteuning van het Vrijwilligers Informatie Punt.

We willen bereiken dat Gouda zich ontwikkelt tot een toonaangevende en innovatieve Hbo-stad in Zuid-Holland. Het CDA ziet hier veel kansen voor de toekomst van Gouda en de regio. We behouden jongeren voor onze stad, we bieden ondernemers goed geschoolde werknemers en we vergroten de aantrekkingskracht van de stad. Het CDA zet nadrukkelijk in op realisatie van een brede Hbo-instelling in de stad. Naast enkele algemene Hbo-opleidingen, streeft het CDA naar voor de stad en regio herkenbare speerpunten in het aanbod van Hbo-opleidingen. Dat zijn de Agrarische sector en Recreatie voor het Groene Hart; Binnenvaart en recreatievaart; Gezondheidszorg en IT voor bijvoorbeeld medische hulpmiddelen en (ziekenhuis)apparatuur, domotica (technologie voor huishoudelijke elektronica); IT en Informatiekunde.

4. In Gouda zorgen we voor elkaar

Zorg voor wie zorg nodig heeft

Er is veel veranderd de laatste jaren binnen de zorg. De landelijke overheid heeft veel taken overgeheveld naar de gemeentelijke overheid. Het CDA wil zorg voor wie zorg nodig heeft. Mensen mogen niet tussen wal en schip vallen en hebben behoefte aan één aanspreekpunt. Wij zien daarin een belangrijke rol voor de sociale teams. Speerpunt voor het CDA is het verbeteren van de zorg door het bevorderen van een intensievere samenwerking tussen professionals en vrijwilligers en hun organisaties. De gemeente zorgt voor een goed lokaal samenspel zodat vrijwilligers worden gestimuleerd en mantelzorgers ontlast. De Sociaal makelaar, die tussen gemeente, organisaties en bewoners opereert, zorgt voor verbinding en houdt vrijwilligers op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen zodat ze minder tijd kwijt zijn aan vergaderen.

De gemeente zorgt voor onafhankelijke cliëntondersteuning, duidelijke informatie en respectvolle bejegening voor de mensen die zorg nodig hebben. Preventie en vroegsignalering krijgen meer aandacht via een speciale preventiecoalitie.

Het CDA wil dat het in de zorg vaker dan nu draait om kwaliteit van zorg, en niet uitsluitend om de (laagste) prijs. Zorgaanbieders zetten zoveel mogelijk van elke euro in voor daadwerkelijke zorg en werken samen met maatschappelijke- en vrijwilligersorganisaties. Dat vinden we voorwaarde voor sluiten van een contract. Het CDA wil verder ruimte voor de professional. Samenwerking is nodig, zoals met ziekenhuis en eerstelijnszorg. Bijvoorbeeld om te bevorderen dat mensen die uit het ziekenhuis thuishkomen snel over goede hulp

beschikken. Innovatie en digitale zorg moeten ruimte krijgen, krapte aan personeel worden verminderd en administratieve lasten moeten sterk omlaag. De gemeente werkt met de omliggende gemeenten aan een meer eenduidige werkwijze van bijvoorbeeld de sociale teams. Ook wordt 'ontschotting' tussen beleidsvelden zoals werk, zorg en jeugd toegepast. We willen dat de Gouwenaar centraal staat en niet het beleid.

Mensen met een beperking moeten mee kunnen doen in Gouda net als ieder ander. Dit vraagt het VN-verdrag ons ook te doen. Het CDA wil dat de gemeente met ervaringsdeskundigen en betrokken partijen in de stad jaarlijks een concrete actielijst uitvoert. Het CDA ervaart dat onder meer mensen met een beperking en/of chronische ziekten vaak te maken hebben met hoge zorgkosten. Hiervoor is het piepsysteem van belang: mensen mogen zich melden bij de gemeente als zij net boven de inkomensgrens vallen waarbij geen of nauwelijks tegemoetkomingen worden verstrekt, en er tegelijkertijd wel hoge (zorg)kosten zijn. Zij hebben vaak minder te besteden dan het 'sociaal minimum'. Dat vraagt oplossingen op maat.

Een toenemend probleem is het aantal verwarde personen en mensen met GGZ- en/of daklozen / verslavingsproblematiek. Het CDA wil dat voor deze mensen adequate hulp beschikbaar is. Wij zijn voor een 'psycholance', een aangepaste ambulance met gespecialiseerde verpleegkundigen die actie kunnen ondernemen na een politiemelding. Dat helpt verwarde personen zodat zij de zorg krijgen die nodig is. Ook is voldoende crisisopvang nodig en de mogelijkheid daarna het weer snel kunnen normaliseren van de situatie. Dat kan heel goed in een locatie onder begeleiding van ervaringsdeskundigen die zo'n huis runnen. Niet iedereen redt het thuis. Daarom is beschermd wonen soms gewoon nodig.

Integraal actieplan voor ouderen

We weten dat in Gouda het aantal ouderen toeneemt. Prettig oud worden is afhankelijk van veel factoren, bijvoorbeeld huisvesting, vervoer, zorg, woonomgeving en sociale activiteiten. Doel is een goed leven in een aantrekkelijke omgeving, waarbij mensen steeds langer in hun eigen woonomgeving wonen en, wanneer nodig, toegang kunnen krijgen tot passende (thuis)hulp op maat of andere alternatieven. Dit moet worden uitgewerkt in een actieplan. Dat wordt samengesteld in overleg met ouderen, bewonersgroepen, wijkteams, in samenspraak met professionele zorgaanbieders. Het CDA vraagt daarin in ieder geval aandacht voor:

- het versterken van de buurtfunctie van verpleeghuizen en aandacht voor ontmoeting tussen bewoners en jongeren;
- initiatieven voor meer AED's, want daar red je levens mee, evenals het stimuleren van Gouwenars die leren reanimeren;
- Gouda als Dementie Vriendelijke Gemeente met ook aandacht voor de mantelzorger;
- voldoende experimenteerruimte
- het vaker bezoeken van de 75+'ers die dat willen door ouderenconsulenten waarbij de gemeente regie voert in samenwerking met andere (vrijwilligers)organisaties en kerken. Dit helpt in de strijd tegen eenzaamheid;
- initiatieven zoals gedeelde zorg, een programma van zorgaanbieders om mensen die zorg nodig hebben in onze regio zo dicht mogelijk bij huis met de juiste deskundigheid te helpen.

- oudere echtparen, dat zij als één van beide partners naar een zorginstelling verhuist niet langer gedwongen worden gescheiden. De gemeente maakt afspraken met zorgaanbieders.

Betere positie mantelzorgers

Het CDA wil meer erkenning en waardering voor mantelzorgers. De mantelzorgers moet standaard worden uitgenodigd voor het keukentafelgesprek. Dat vindt plaats om de toekenning van zorg te bepalen voor iemand die zorg nodig heeft. We willen dat hun behoefte aan ondersteuning – en ook die van de jonge mantelzorgers - daarin wordt meegewogen. Ook hier is een integrale aanpak nodig. Daarnaast moet de mantelzorgers af en toe op adem kunnen komen en worden ontlast. Het CDA wil daarom voldoende respijtzorg en dagbesteding, die veel eenvoudiger moet kunnen worden verkregen. Het beleid voor mantelzorgers moet uit de kinderschoenen. Daarnaast wil het CDA een veilige overstekplaats (Fluwelensingel) voor mantelzorgers bij de Hanepraai, een aantal *Kiss & Ride*-plekken waar mantelzorgers kort kunnen parkeren en een gratis parkeerkaart voor mantelzorgers.

De jeugd heeft de toekomst

Gelukkig gaat het met het overgrote deel van onze jeugd goed. Tegelijkertijd is sprake van relatief veel problematiek rondom jeugdzorg. CDA wil extra inzet op preventie. Voorkomen is beter dan genezen. Daarvoor helpt jongerenwerk in buurten, inzet van wijkteams, het

beschikbaar hebben van plekken waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en ook (sport)verenigingen spelen hierin een positieve rol.

Voor wie desondanks meer hulp nodig heeft, is er jeugdzorg en GGD. We accepteren daarbij geen lange wachtlijsten. Ook hier geldt dat wie zorg nodig heeft, die moet krijgen. De familie wordt sterk betrokken; één gezin, één plan, één regisseur. Snel schakelen tussen lichtere en zwaardere vormen van hulp is nodig en de regisseur heeft doorzettingsmacht. Een goede en inhoudelijke analyse wordt gemaakt met ouders of verzorgers van de jeugdige over wat er aan de hand is en welke hulp nodig is. Zodanig dat een gezin snel hulp ervaart, en als er meer hulpverleners in een gezin zijn, dan werken ze goed samen. De hulp aan gezinnen met een té zware problematiek, waar ook de veiligheid in het geding is, wordt snel en met de juiste achtergrondinformatie overgedragen aan meer gespecialiseerde professionals.

Steeds wordt goed samengewerkt met huisartsen en is er toegang tot voldoende specialistische expertise die kan worden ingezet. Het CDA wil een ontwikkeling in de jeugdzorg gericht op inhoud, vertrouwen in de professionaliteit van de zorgaanbieder, veel minder administratieve lasten, meer innovatie met ruimte voor out-of de box-initiatieven. De sterke focus op processen, tarieven, controle en verantwoording dient écht te verminderen. Tegelijkertijd boren de zorgaanbiedersde eigen kracht van de jeugdige en zijn ouders en/of verzorgers en netwerk veel sterker aan en herstellen deze waar mogelijk. Bovendien wordt kwaliteit van zorgaanbieders een groter aandachtspunt. Deze moet goed zijn en wordt op eenduidige wijze gevolgd.

5. Werken aan degelijk economisch perspectief

Regionaal infrastructuurplan en economisch plan

Een duurzaam economisch perspectief bieden aan de Gouwenaar: daar maakt het CDA zich sterk voor. Dat betekent voldoende ruimte voor bedrijven, werkgelegenheid en banen. Om dat waar te maken is ruimte nodig voor bedrijvigheid en inzet om ondernemers en organisaties bereid te vinden zich te blijven binden aan Gouda en zich nieuw te vestigen in Gouda. Dat vraagt om een goede infrastructuur en een ruimtelijk beleid dat mét Gouwenars en belanghebbenden tot stand komt zodat het kan rekenen op draagvlak, ook in de regio.

Wij vinden dat Gouda een leidende positie in moet nemen bij het vormgeven van de regionale economische ontwikkelingen. We hebben een krachtige Goudse geografische positie in de Randstad met een kruispunt van water-, verkeer- en spoorwegen: een kloppend hart.

We kunnen Gouda tevens zien vanuit het perspectief van strategische schakel in Zuid-Holland op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, natuur en recreatie, welke harmonieus samen kunnen gaan met Gouda als het hart van een groen hart.

Het CDA ziet diverse uitdagingen. Hoe kunnen we onze regionale economie innovatiever en sterker maken, onze infrastructuur duurzaam vernieuwen en de economische structuur versterken? Dit zijn wezenlijke vraagstukken en uitdagingen voor de langere termijn die niet eenvoudigweg met een aantal actiepunten vorm te geven zijn. Daar is meer voor nodig. Ook omdat we weten voor welke milieu-, en duurzaamheidopgave we staan (zie hoofdstuk 6).

Tegen die achtergrond wil het CDA nadrukkelijk een planmatige en structuurmatige aanpak: een 'Gouds Perspectief'. Daar hoort een regionaal infrastructuurplan (weg, water, spoor) bij

gericht op de versterking van een duurzame economische structuur met behulp van innovatieve technologieën en aansluiting op onderwijs.

Een goede bereikbaarheid van onze (binnen-) stad en regio is daarbij van groot belang. Veel wegen slibben dicht. Het Rijk wil de A20 verbreden tussen Nieuwerkerk a/d IJssel en Gouda. Het CDA onderkent de noodzaak van een goede verkeersdoorstroming op de A20 en is voorstander van deze verbreding. Het CDA streeft binnen de regio naar een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing van de wegverbreding die niet leidt tot een toename van de geluidsoverlast of een verslechtering van de luchtkwaliteit voor de directe omgeving. Daarnaast blijft het CDA zich inspannen voor flankerende maatregelen die milieu en leefbaarheid ten goede komen zoals de komst van de snelfietsroute (SFR265) en beterbenuttingsmaatregelen. Het CDA moet aandacht blijven hebben voor nieuwe flessenhalzen die voor de A20 kunnen ontstaan. Capaciteitsuitbreiding van de N457 en aansluitende wegen is nodig om de groeiende autodruk vanuit Westergouwe op Goudse uitvalswegen op te vangen. De provincie zal hier ook over de brug moeten komen. We pleiten daarnaast voor een regionaal economisch plan, inclusief samenwerking met de Utrechtse en Rotterdamse economie. Dit 'Gouds Perspectief' is een langetermijnperspectief (2035-2040) maar we moeten nu wel aan de slag om onze duurzame economische positie veilig te stellen, te vernieuwen en te versterken.

Een MKB-vriendelijk Gouda is lokaal van onschatbare waarde. Want MKB-ondernemers zorgen voor de banengroei en scheppen werkgelegenheid. Het MKB is de motor van onze lokale samenleving. Maar ook grotere werkgevers dienen expliciet te kiezen voor Gouda en zich bij ons thuis te voelen op basis van de centrale ligging, de economische en sociale dynamiek en het voorzieningenniveau in de stad.

Voor alle ondernemingen geldt dat Gouda een centrale ligging heeft ten opzichte van de economische kernen Amsterdam/Utrecht, Den Bosch/Eindhoven en Rotterdam/Den Haag. Het CDA wil meer aandacht voor de sterke punten van onze stad en regio!

Een bereikbare stad

Een aantrekkelijke stad vraagt ook om goede bereikbaarheid. De fietser moet het gemakkelijk worden gemaakt ten opzichte van de automobilist. Mensen die met de auto komen, hebben baat bij een parkeersignalering. Dan is meteen helder op welke parkeerplek nog ruimte is om te parkeren en waar het al vol staat. Ook zijn meer oplaadpunten voor elektrische auto's nodig. Het CDA wil dat economische ontwikkeling, verkeer en vervoer, bereikbaarheid van de stad én het verduurzamen van Gouda in onderlinge samenhang adequaat ter hand worden genomen in samenspraak met de Gouwenaar.

Het water is voor Gouda ook een belangrijk punt als het gaat om bereikbaarheid. Het sluseiland vraagt daarin onze bijzondere aandacht, we willen afspraken die daarover eerder zijn gemaakt met bewoners van Korte Akkeren respecteren. Tegelijkertijd hebben we oog voor de behoefte aan ontwikkelingsmogelijkheden over het water. Daarnaast pleiten we voor voldoende handhaving en een convenant met ondernemers voor een verkeersveilige binnenstad waar vooral hardrijdende scooters voor onveilige situaties zorgen. Een scootervrije Bloemendaalseweg, Achterwillense- en Voorwillenseweg willen we onderzoeken. Daarnaast pleiten we voor een autoluwe Goejanverwelledijk in Goverwelle.

Meer betaalde banen

Te veel Gouvenaars staan – noodgedwongen – buiten het arbeidsproces, kunnen niet direct participeren en hebben het gevoel zich niet verder te kunnen ontwikkelen. Er is daarom sterke behoefte aan meer betaalde banen.

Om sociale en familiale redenen vindt het CDA de hoge werkloosheid zeer ongewenst voor de personen in kwestie en hun omgeving. Het is uiterst demotiverend om te voldoen aan sollicitatieverplichtingen en keer op keer afgewezen te worden. Dat gaat op termijn steeds meer voelen als een persoonlijke afwijzing. Dit vindt het CDA, voor de individuele werkzoekende, maar ook voor de samenleving, een zeer urgente situatie die vraagt om een snelle en adequate aanpak met een regierol voor de gemeente in samenwerking met werkgevers en maatschappelijke organisaties in de regio. Het CDA wil daarbij aandacht voor versterking van sociaal ondernemerschap. Het CDA ziet een sterkere rol voor het Vrijwilligers-informatiepunt (VIP), Werkgeversservicepunt (WSP) en Promen. Daarnaast wil het CDA verdere intensivering van *social return*; hiermee kunnen we veel werkgelegenheid voor Gouvenaars ontwikkelen. Doel van deze maatregelen is om doorstroom naar betaalde banen te realiseren.

Stages en de Goudse maatschappelijke stage

We willen jongeren die nu regelmatig vastlopen in het vinden van een stageplek of baan, meer perspectief bieden. Nog te vaak krijgen zij – vaak ook jongeren met een migratieachtergrond – onvoldoende kans met alle gevolgen van dien voor het gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen van die jongeren. Extra inzet is in ieder geval nodig als het gaat om voldoende stageplaatsen – ook de Goudse maatschappelijke stage hoort daarbij. Eenmaal aan het werk, moet werk ook lonen. Het CDA pleit daarom voor een onderzoek om de zogenaamde armoedeval lokaal te voorkomen en fasegewijs de nadelige inkomenseffecten te verzachten. Deelname aan het arbeidsproces staat voorop!

Schuldenvrij

Werk is de beste manier om uit armoedesituaties te komen. Armoedesituaties komen helaas veel voor. Het CDA wil meer aandacht voor het voorkomen van schulden. De gemeente moet de regie pakken voor inclusieve schuldhulpverlening. Dat betekent een intensieve inzet op het voorkomen van schulden en samenwerking met betrokken partijen gericht op het al vroeg signaleren van schulden. Schuldhulpmaatjes zijn hierbij behulpzaam. Het CDA wil budgetbeheer toepassen zodat vaste lasten als huur, zorgverzekering en gas, water en licht al van iemands uitkering zijn ingehouden. Dit verkleint de kans op schulden. Snelheid van handelen doet ertoe evenals het goed begeleiden en opleiden van betrokkenen en het scherp volgen van hoe het gaat met wacht- en doorlooptijden in de schuldhulpverlening. Het CDA wil experimenteren met het overnemen van schulden waarin de nuchtere en goede suggesties van de campagne Schuldvrij! worden betrokken.

Bij bijstand hoort een maatschappelijke tegenprestatie

Als iemand een bijstandsuitkering ontvangt, wil het CDA dat de gemeente een maatschappelijke tegenprestatie vraagt. Dat is ook behulpzaam voor het vinden van een baan. Wellicht dat in overleg met UWV en VNG gekomen kan worden tot een 'Goudse pilot'. We willen daarnaast aantoonbare verbetering van de dienstverlening en bejegening van de sociale dienst aan Gouvenaars en we verwachten duidelijkere en snellere communicatie met betrokkenen. We zijn voor een duidelijk en effectief handhavingsbeleid want ons sociaal vangnet mag niet verworden tot een hangmat. Fraude wordt bestraft.

Taalakkoord

Gouda beschikt over een taalhuis, dat juicht het CDA toe. Nodig om mensen die moeite hebben met spreken, lezen en schrijven te ondersteunen met informatie en advies over een passend taalaanbod. In een taalakkoord met vele betrokken partijen wordt ingezet op het tegengaan van laaggeletterdheid. Het CDA wil bevorderen dat alle Gouvenaars die met dit probleem kampen respectvol worden herkend, erkend en geholpen.

Toerisme en recreatie in het Groene Hart

In aansluiting op de rol van onze prachtige historische en cultuurrijke binnenstad wil het CDA inzetten op versterking van de internationale marketingpropositie van Gouda. Ondanks bemoedigende inspanningen willen we meer bereiken als het gaat om het promoten van onze culturele waarden, geschiedenis en identiteit. Zo is Gouda een internationale merknaam die over de hele wereld bekend is vanwege de kaas net zoals dat ook zo is in Parma

en Roquefort. Daarmee wil CDA dan ook strategische stedenbanden opbouwen om zo lokale, Goudse belangen te versterken.

We willen richting potentiële koopkrachtige bezoekers nadrukkelijk blijven promoten en adequaat communiceren wat we in huis hebben. Bijvoorbeeld initiatieven als een wandelevenement 'De 100 km van Gouda' of een wielerklassieker trekken extra toeristen uit eigen land. Het CDA ziet aanzienlijke kansen voor ondernemers, toename van welvaart en werkgelegenheid. Daarnaast wint de binnenstad aan aantrekkelijkheid voor studentenhuysvesting en vertier. Winkels en horeca krijgen meer gelegenheid om hun panden op aantrekkelijke wijze te presenteren.

Het CDA wil samen met de regio werken aan een toename van kwalitatief hoogwaardige recreatieve mogelijkheden in onze regio. Hiermee kunnen we het imago van de regio, alsmede de dynamiek in de regio versterken. Hierbij denken we behalve aan de *CheeseValley* en *CheeseExperience* tevens aan een onderzoek naar het sterker verbinden van het Goudse Hout (dagrecreatie) met de Reeuwijkse Plassen, alsmede bijvoorbeeld een jachthaven en open sluizen als onderdeel van Gouda Waterstad en de Staande Mastroute. Hiertoe zal een maatschappelijke kosten-batenanalyse worden uitgevoerd. Tevens zoeken we graag aansluiting bij al bestaande initiatieven in de regio, om samen de recreatieve infrastructuur te vernieuwen en innoveren.

Substantiële lastenverlichting: weg uit top 25 duurste gemeenten

In Gouda praten we in de politiek al jaren over lastenverlichting voor Gouwenaars. Maar in de lijsten van grootste stijgers en duurste gemeenten blijven we juist in de recente jaren, ondanks de economische voorspoed, met stip stijgen. Een begin wordt gemaakt in 2018 met lagere lasten, maar naar het oordeel van het CDA nog onvoldoende, want de woonlasten in Gouda waren maar liefst 958 euro in 2016. Dit terwijl deze in Alphen aan den Rijn op € 739 uitkwamen en in Zoetermeer op € 723. Om Gouwenaars tegemoet te komen en Gouda als aantrekkelijke woonstad te versterken, willen we de lasten sterk verminderen. Geen stuiver- of dubbeltjes-werk, maar een duidelijk merkbaar positief en prettig verschil in het huishoudboekje van de Gouwenaar, families en gezinnen. We willen in enkele jaren gefaseerd – waarbij de snelheid mede afhankelijk is van het beschikbare budget dat moet passen in een degelijke begrotingsdiscipline – weg uit de top 25 van duurste gemeenten.

Degelijke begrotingsdiscipline

Als het gaat om het huishoudboekje van de gemeente zijn we als CDA voor een degelijke begrotingsdiscipline. Tegenvallers willen we compenseren binnen de begroting. Meevallers zijn in principe bestemd voor (bestemmings-) reserves. We blijven erg kritisch op de hoge schuldenlast in Gouda en sturen aan op een geleidelijke trend daling.

6. Een duurzaam Gouda

Zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen centraal

Een belangrijke kernwaarde van het CDA is rentmeesterschap: we hebben de aarde in bruikleen gekregen van onze Schepper en dragen verantwoordelijkheid voor ons milieu en een duurzaam beheer om de aarde door te geven aan onze kinderen en kleinkinderen. Dit is geen lichte opgave. Tegelijkertijd is het goede nieuws dat het kan. Mits we samen de schouders eronder zetten. Elkaar daarbij inspireren en slim samenwerken als Gouwenaars, bedrijfsleven (onder andere met het duurzaamheidsplatform), maatschappelijke organisaties, corporaties en coöperaties, scholen, kennisinstellingen, kerken, de regio en de gemeente. Kortom: iedereen kan meedoen!

We willen uitgaan van de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen die wereldwijd eind 2015 binnen de Verenigde Naties zijn ondertekend door 193 landen, waaronder ook Nederland. Die doelen, die gaan over armoede, honger, toegang tot schoon drinkwater, fatsoenlijk werk en onderwijs en milieu, vormen dé wereldagenda tot 2030. Het Klimaatakkoord van Parijs maakt er onderdeel van uit. De doelen vallen onder de 2030Agenda. Een kader waar vele gemeenten in ons land al vanuit gaan en iets dat wij in Gouda ook willen. Zo werken we aan een duurzaam en inclusief Gouda.

De Agenda2030 vertaalt zich goed lokaal. Vele initiatieven worden al door Gouwenaars en maatschappelijke organisaties ondernomen. Van energiecoöperaties, tot zonnepanelen op het dak, tot bedrijven die via nieuwe technieken overstappen op duurzame energie. Door de verschillende initiatieven met elkaar te verbinden en elkaar aan te sporen meer te doen ontstaat een vliegwieleffect. Na Parijs is alweer een ambitieuzere agenda nodig om te zorgen dat de aarde niet meer dan 1,5 graad opwarmt.

Het CDA zet in op vermindering van het energieverbruik. We willen bereiken dat Gouda klimaat- en waterbestendig wordt ingericht. Gouda profiteert van de kennis die wordt opgedaan als 'living lab' waarbij al wordt getest hoe het gaat met de ontwikkelingen op het terrein van klimaat en water. Meer ruimte voor water bieden, past in het plan om Gouda als waterstad sterker te profileren evenals meer openbare ruimte om te vormen tot groen. Daarbij stimuleren we de toepassing van technologische innovatie. Via brede, ook regionale, samenwerking zorgt Gouda voor 2025 voor een klimaat adaptieve aanpak. Allemaal met als doel het zijn van CO₂ neutraal in 2040. Aanleg van groen in plaats van tegels en verhard oppervlak – operatie steenbreek – steunen we. Meer water wordt zo sneller afgevoerd en overlast vermindert. We koppelen het ruimtelijke ordening beleid en de voorbereiding van de omgevingswet aan de duurzaamheidsagenda. De Gouwenaar wordt daarin sterk betrokken. Te meer omdat we weten dat wateroverlast wordt versterkt door bodemdaling. Iets waar we juist in Gouda mee te maken hebben vanwege de slappe bodem. Dit vraagt om ruimtelijk beleid waarin kansen voor koppeling met andere functies slim worden benut en waarbij nauw moet worden samengewerkt met Provincie, waterschappen en drinkwaterbedrijven.

Een praktisch aandachtspunt is dat het vliegverkeer boven Gouda de afgelopen jaren sterk is toegenomen. Het CDA maakt zich zorgen over de overlast voor de bewoners van Gouda door het toegenomen vliegverkeer en over aantasting van stiltegebieden in het Groene Hart. Daar moet volop aandacht voor zijn in samenwerking met de regio, provincie en het rijk.

CO₂-neutraal in 2040

Het CDA zet in op een CO₂-neutraal Gouda in 2040. Wij willen dat de Gouwenaar hierin goed wordt meegenomen en zich in staat gesteld voelt actief een bijdrage te leveren. Op de vraag 'wat kan ik zelf doen' moet meteen helder en duidelijk antwoord worden gegeven.

Daarom is er behoefte aan een duidelijke routekaart voor deze enorme transitie tot 2040 en verder. Wat is er per wijk mogelijk? En welke consequenties heeft dat dan? De gemeente maakt dat inzichtelijk en deelt dat met de Gouwenaar. CDA stelt onderzoek voor naar een solidariteitsfonds voor huishoudens ter financiering van de energietransitie naar CO₂ neutraal.

Het CDA wil bevorderen dat lokale initiatieven van bewoners en bedrijven op het gebied van energie onderling de handen ineen slaan. Zo ontstaat een vliegwieleffect. Denk aan samenwerking tussen coöperaties die actief zijn op het terrein van energie en een andere die een windmolen beheert. In Gouda staat er één. Dat kan meer, zodat tienduizenden huishoudens kunnen worden bediend met zonne- en windenergie.

Voor de energietransitie is het verder nodig om bestaande woningen te isoleren en woonwijken aan te sluiten op een alternatief voor aardgas. CDA wil een totaalplan voor aardgasvrije wijken in 2020. Verduurzamen van het eigen vastgoed is daarbij ook van belang. Ook moet duurzame energieopwekking met een relatief groot ruimtebeslag (zoals zonnepanelen, windturbines en aardwarmte) een plek kunnen krijgen in Gouda waarbij de opbrengsten ten bate kunnen komen van de Gouwenaar, organisaties, bedrijven, verenigingen en ook de gemeente. Dit kan via nieuwe initiatieven als energiecoöperaties. Ook moeten netwerken geschikt worden gemaakt voor decentrale opwekking en moet worden bevorderd dat warmte van industrie wordt hergebruikt en innovaties worden aangejaagd. De gemeente geeft bij deze energietransitie het goede voorbeeld. Het CDA wil een actieplan met doelmatigheidsanalyse om het gemeentelijk eigen wagenpark uitstootvrij te maken, met als doel verbetering van de luchtkwaliteit. Daarbij wendt de gemeente haar invloed zo breed mogelijk aan (bv ook als aandeelhouder, concessieverlener of deelnemer aan gemeenschappelijke regelingen) om ook daar uitstootvrije wagenparken te stimuleren.

Het einddoel is een schone energievoorziening voor Gouda. We willen de leefbaarheid en luchtkwaliteit in de stad verbeteren door fietsers nog meer ruimte en voorrang te geven in

het verkeer. Daarnaast willen we onderzoeken of groene golven (o.a. richting Goverwelle) en beter afgestemde verkeerslichten filevorming kunnen voorkomen waarbij tegelijkertijd het ook weer niet zo moet zijn dat voetgangers en fietsers heel lang (extra) moeten wachten.

We geloven dat de overgang naar een schone energievoorziening grote economische mogelijkheden biedt: voor innovatie, nieuwe vormen van dienstverlening in een nieuwe energiesector, en daarmee een sterkere regio die de wereldwijde concurrentie beter aan kan.

Gouda klimaatadaptief: naar een aanpak die energie geeft

Er worden nota's vol geschreven over hoe het allemaal zit met klimaat en energie, maar uiteindelijk gaat het erom dat de Gouwenaar zich meegenomen weet in de aanpassingen die nodig zijn onder invloed van de veranderingen van het klimaat. Zodanig dat de Gouwenaar ook gemotiveerd is om actie te ondernemen. Vaak is het ook nog eens goed voor de portemonnee van de Gouwenaar maar ook voor die van organisaties, bedrijven, scholen, (sport)verenigingen en de gemeente. Bijvoorbeeld via een lagere energierekening waarbij de opbrengst voor eigen doeleinden kan worden ingezet en/of kan worden geherinvesteerd in nieuwe duurzaamheidsmaatregelen (denk aan verlichting of isolatie), een duurzame en moderne school of een eenvoudig energieabonnement waarbij je alle zorgen uit handen wordt genomen. Dat gaat niet gebeuren met een rigide aanpak van bovenaf die geen energie geeft. Het gaat om een aanstekelijke manier waarbij mensen elkaar inspireren en aan de slag gaan. Het werkt vaak beter dat je van een buurtbewoner hoort dat iets goed werkt, dan dat een regel iets afdwingt.

We willen zo snel mogelijk naar de fase waarin afval niet meer afval is, maar een grondstof in een circulaire economie. Het scheiden van afval op huishoudniveau is dan wellicht al snel niet langer nodig. Tot die tijd moet het scheiden ook écht kunnen lonen voor iedereen. Mensen die zonder dat ze het kunnen beïnvloeden relatief meer afval hebben ten opzichte van anderen (bijvoorbeeld vanwege ziekte of gezinnen met jonge kinderen onder de 3 jaar met veel luiers), willen we tegemoetkomen.

Het CDA ziet een belangrijke rol voor de gemeente in het delen van informatie, het faciliteren van de loketfunctie, het inzetten van energiecoaches, het inzetten op deelgebruik en promoten van voorbeeldwoningen. Waar mensen met eigen ogen kunnen zien wat gedaan kan worden met energiebesparende maatregelen, woningisolatie, duurzaam bouwen, of het aanleggen van een groene tuin. De kinderboerderij heeft die functie nu al wat betreft de vraag hoe je de eigen tuin groener – zonder tegels – kunt inrichten. Dat is een goede zaak. Geen taks wat het CDA betreft maar een aanpak waar zoveel energie in zit, waarbij wordt samengewerkt, zodanig dat je er graag ja op zegt.

